

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

„НАУКА, ОСВІТА, СУСПІЛЬСТВО ОЧИМА МОЛОДИХ”

Матеріали II Міжнародної
науково–практичної конференції
студентів та молодих науковців

13–14 травня 2009 року
м. Рівне

Рівне
2009

ЗМІСТ

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ НАПРЯМ

Алієва Е.Н., Заредінова Е.Р. ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН У СУСПІЛСТВІ	3
Андрієнко О.В., Базиліук О.В., Генсірук А.А., Войтович І.С. ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЗА ДОПОМОГОЮ ГЛОБАЛЬНИХ МЕРЕЖ	4
Балакіна Е.А., Полєвікова О.Б. СЕНСОРНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ РАНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	5
Барна О.В. МЕТОД НАВЧАЛЬНИХ ДИСКУСІЙ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ	6
Бєлєнька Г.В., Камонгар М. НАВЧАННЯ ЧЕРЕЗ КАЗКУ ЯК СУЧАСНА ТЕХНОЛОГІЯ	8
Білюк І.О., Тишук В.І. ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРЕСИВНИХ ІДЕЙ ПРОВІДНИХ ВЧЕНИХ-ФІЗИКІВ В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ФІЗИКИ (НА ПРИКЛАДІ НОБЕЛІВСЬКИХ ЛАУРЕАТІВ 1901-1920 РР.)	9
Блашинская І.А., Старжинская Н.С. УРОВЕНЬ РАЗВИТИЯ СЛОВАРЯ СТАРШИХ ДОШКОЛЬНИКОВ В УСЛОВИЯХ БЛИЗКОРОДСТВЕННОГО ДВУЯЗЫЧИЯ	10
Богушевич Т., Горбатова Е.В. ФОРМИРОВАНИЕ ЭСТЕТИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА	12
Бондаренко Н.О., Заредінова Е.Р. ТЕХНОЛОГІЇ ВИХОВАННЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ СУЧАСНИХ ПІДЛІТКІВ	13
Бондарчук А. СІМ'Я ЯК ЦІННІСТЬ ДЛЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ: МЕТОДИКА, ПРОЦЕДУРА ТА РЕЗУЛЬТАТИ КОНСТАТУВАЛЬНОГО ЕТАПУ ЕКСПЕРИМЕНТУ	14
Борисова З.Н., Кондратюк О. К.Д. УШИНСЬКИЙ ПРО ТРУДОВЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ	16
Борисова З.Н., Піхед Ю. ТЕОРІЯ ДИТЯЧОЇ ГРИ КРИЗЬ ПРИЗМУ ПОГЛЯДІВ К.Д. УШИНСЬКОГО	18
Борисюк Н., Горбатова Е.В. РАЗВИТИЕ ТВОРЧЕСКОГО ВООБРАЖЕНИЯ ДОШКОЛЬНИКОВ В ПРОЦЕССЕ ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	19
Варич О.С. ПРОБЛЕМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	20
Виноградова Т.Ю. СІМЕЙНЕ ВИХОВАННЯ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ У ШОТЛАНДСЬКІЙ НАРОДНІЙ ПЕДАГОГІЦІ	22
Вовк Н.П., Вареник В.В. АНАЛІЗ ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВИХ ЯКОСТЕЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ПРАЦІВНИКІВ ДПН МНС УКРАЇНИ	23
Войтович І.С. ОСНОВНІ ВИДИ ТЕСТІВ ТА СУТНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОГО ТЕСТУВАННЯ	24
Войтович О.П. МІЖПРЕДМЕТНІ ЗАДАЧІ З ФІЗИКИ У ПОВСЯКДЕННОМУ ЖИТТІ	26
Volovik A. RURAL WOMEN IN RUSSIA - ON THE OUTSKIRTS OF EDUCATIONAL OPPORTUNITIES	27
Галатюк М.Ю. ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНИХ УМІнь ЗАСОБАМИ НАВЧАЛЬНОГО ФІЗИЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ	27
Гецько С.І. НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ	28
Гнедко Н.М. ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ КУРСІВ ЛЕКЦІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	30
Деніслямова А.М., Заредінова Е.Р. ПРОБЛЕМА ГУМАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО СПІЛКУВАННЯ УЧНІВ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ НЕДОСТАТНІСТЮ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	31
Джеджеря К. ПЕДАГОГІЧНЕ ПРОЕКТУВАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВ'ЯЗАННЯ ЛОКАЛЬНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ (НА ПРИКЛАДІ ПРОЕКТУВАННЯ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТІВ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ)	32
Джеджеря О., Шинко О.В. НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА ЯК ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОЇ СФЕРИ	34
Дикало В.І. ЕТНОМУЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	35
Заредінова Е.Р. ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ЧИННИК ВПЛИВУ НА СОЦІАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	36
Заредінов Р.Р., Калєнька В.П. МОРАЛЬНО-ДУХОВНІ ПОТРЕБИ ШКОЛЯРІВ	37
Заячківська М., Литвиненко С.А. МОРАЛЬНІ ЗАСАДИ ВИХОВАННЯ КУЛЬТУРИ ПОВЕДІНКИ	38
Зубілевич М.І., Павлуш Н. СУГЕСТОПЕДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ПРОЦЕСУ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У СЕРЕДНІЙ ЗОШ	40
Іванчук А.В., Бігунова С.А. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ VHS- ТА DVD-ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	42
Ількова Н.В., Заредінова Е.Р. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ	43
Кирильчик Е., Воронєцкая Л. Н. ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ РАЗВИТИЯ ТВОРЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ СТУДЕНТОВ ВУЗА	43
Кирильчук З., Суржук Т.Б. ФОРМУВАННЯ МИСЛЕННСВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ	45
Колюка Д., Твердохліб І.А. ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ФІЗИКИ В ШКОЛІ	46
Концимал І., Зубілевич М.І. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	47
Корницька Ю., Кравченко Т.В. СУСПІЛЬСТВОЗНАВЧІ ЦІННОСТІ СУЧАСНОГО СТУДЕНТСТВА	48
Костенко Н. ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СТАРШІЙ ШКОЛІ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ	49
Кузь К.В. СИСТЕМА ВИХОВНОЇ РОБОТИ У ПОЗАНАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВУЗА	51

Шкільне навчання докорінно змінює зміст і процес засвоєння, набуває форми навчальної діяльності. Навчальна діяльність формується тривалий час у процесі навчання під керівництвом учителя і повинна перетворюватися у самостійну, свідому, організовану самим учнем діяльність. Ця теза є обов'язковою як для процесу онтогенетичного розвитку, так і для порушеного – дизонтогенезу. Проте за обставин останнього вказана закономірність потребує специфічного підходу.

Наше дослідження не має на меті спеціального розгляду навчальної діяльності як сукупності взаємопов'язаних компонентів: навчальної задачі, навчальних дій школярів; дій контролю і оцінки ступеню засвоєння. Це, як зазначає Д.Б.Ельконін [4], структура навчальної діяльності у її розгорнутій і зрілій формі, яка навіть у онтогенезі складається не одразу, а потребує певної організації процесу навчання.

Враховуючи обов'язковість зазначених компонентів у організації навчальної діяльності розумово відсталих школярів, ми скерували свій науковий інтерес на основу стимулювання навчальної праці – навчальне спілкування на уроці, під час якого не тільки враховуються актуальні потреби старшого шкільного віку), але і якнайповніше враховуються різноманітні індивідуальні характеристики дітей конкретного класу. Остання особливість є вкрай важливою для контингенту розумово відсталих школярів, індивідуально-типологічні характеристики яких є дуже розмаїті.

Таким чином, актуальність дослідження зумовлена з одного боку її велике соціально-педагогічне значення гуманізації навчального спілкування, з другого недостатня розробленість у корекційній педагогіці

Орієнтація навчально-виховної стратегії на якомога менше зниження соціальної позиції школяра з інтелектуальною вадою, особлива значущість цих проблем виявляється у старшому шкільному віці, дослідження якої і стало предметом нашої наукової роботи.

Отримані нами дані свідчать про необхідність перебудови роботи спеціальних шкіл у відповідності до вимог нової освітньої філософії – особистісно орієнтованого навчання і виховання.

Нами зроблено узагальнюючий аналіз найбільш відомих вітчизняних та зарубіжних педагогічних систем альтернативного навчання, пріоритетним напрямом діяльності яких є здійснення навчання та виховання на засадах гуманізму. Означене вище дозволяє зробити такі висновки:

- виділення спільних напрямів та засобів гуманізації навчально-виховного процесу, які застосовуються педагогами-практиками, можна визначити цілісну систему, що дозволяє практично реалізувати принципи гуманістичного навчання і виховання особистості. Сутність основних положень цієї системи полягає у наступному:
- у центрі навчально-виховного процесу – дитина, яка є не тільки об'єктом, але й суб'єктом виховання.
- зміст, форми та методи навчання підпорядковуються наступним чинникам:
- гуманістична спрямованість змісту навчальних дисциплін;
- диференційований підхід, спілкування з класом під час підготовки до уроку);
- початковий етап (організація безпосереднього спілкування з класом);
- управління спілкуванням у педагогічному процесі;
- аналіз здійснюваної системи спілкування і моделювання нової системи на майбутню діяльність.

Список використаних джерел

1. Бондаревская Е.В. Гуманизация воспитания старшекласников // Советская педагогика. – 1991. - № 9. – С. 50-56.
2. Вишневецький О.І. Гуманізація шкільного життя // Рад. школа. – 1990. - № 1. – С. 41-46.
3. Гуманізація навчально-виховного процесу: Наук.-метод зб. Вип. V / За заг. ред. Легенького Г.У. та Сипченка В.І. – Слов'янськ: ІЗМН-СДПУ, 1999. – 318 с.
4. Эльконин Д.Б. Избранные психологические труда. Проблемы возрастной и педагогической психологии. – М.: Международная педагогическая академия, 1995. – 224 с.

ПЕДАГОГІЧНЕ ПРОЕКТУВАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВ'ЯЗАННЯ ЛОКАЛЬНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ (НА ПРИКЛАДІ ПРОЕКТУВАННЯ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТІВ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ)

Джеджера Клавдія, канд. пед. наук, доцент

Рівненський державний гуманітарний університет

На сучасному етапі розвитку науки системність перетворилась у поширений принцип наукових досліджень та аналітичної діяльності. Результати наукових пошуків у цьому напрямі (В. Афанасьєв, К. Батарєєв, М. Вартофський, В.Глушкова, Д. Дондурей, Т. Дрідзе, А. Ігнат'єва, І. Котляров, В. Кохановський, С. Кузьмін, В. Леонтьєв, М. Лесечко, М. Максимцов, Ю. Марков, І. Новик, Е. Орлова, Л. Петрушенко, В. Розін, В. Садовський, Ю. Сурмін, В. Тухтін, М.Шевченко, Е. Юдін) уможливають обґрунтування принципів і закономірностей функціонування систем, створення нових ідеальних і реальних систем.

У зв'язку з тим, що системні ідеї отримали широке застосування у педагогічній науці і практиці у вигляді системних презентацій предметного знання, системної аналітики педагогічних явищ та їх конструювання й прогнозування тощо, ця проблема стає все актуальнішою і для педагогічних досліджень. Педагогічне проектування призначене для використання у практиці на загальносоціальному, локальному та особистісному рівнях. Якщо раніше акцент робився на застосуванні проектів на перших двох рівнях, орієнтованих на розробку складних соціальних систем, то останнім часом помітно посилилась увага до локальних і особистісних проблем.

З цим пов'язані інтенсивні пошуки, спрямовані на розробку та запровадження у навчально-педагогічний процес локальних систем, призначених для розв'язання окремих проблем виховання особистості, викладання, організації навчальної діяльності тощо (О. Безпалько, Н. Валєєва, Р. Габдрєєв, А. Капська, Н. Кузьміна, М. Пейсахов, О. Пехота, І. Підласий, Я. Романок, В. Семиченко).

Відповідно виникає можливість розв'язання за допомогою педагогічного проектування локальної проблеми підвищення рівня культури спілкування студентів у процесі їх професійної підготовки у вищому навчальному закладі. Однією з проєктних пропозицій цього напрямку є застосування у навчально-виховному процесі поетапної методичної системи формування культури спілкування, призначеної для: а) ознайомлення з феноменологічними засадами спілкування як онтологічного феномена життєдіяльності людини, з особливостями ділового спілкування та специфікою

професійної етики у певній галузі професійної діяльності; б) формування особистісної регулятивної основи спілкування; в) засвоєння цінностей спілкування; г) реалізації спілкування, адекватного суспільним культурним надбанням.

Підтримуючи точку зору В. Володька щодо трактування педагогічної системи як упорядкованої множини структурних та функціональних компонентів (підсистем), об'єднаних спільними цілями, мотивами, завданнями щодо виховання й навчання особистості [2, с. 46 – 47], маємо підстави стверджувати, що системоутворювальним компонентом проєктованої системи виступає мета. Вона полягає в ефективному формуванні культури спілкування студентів та подолання невідповідності між вимогами суспільства щодо підготовки фахівців з високим рівнем спілкування та дійсного стану сформованості цієї якості у студентській молоді.

Визначені відповідно до мети функції системи полягають: у забезпеченні нею засвоєння студентами накопичених суспільством знань про спілкування та формування умінь і навичок комунікативної діяльності (інформаційно-пізнавальна функція); у формуванні наповнених духовним змістом світоглядних поглядів, ціннісних орієнтацій особистості щодо спілкування (виховна функція); у розвиткові інтелектуальної, емоційно-вольової та мотиваційної сфер особистості, сприянні виникненню спонукань і готовності майбутніх фахівців до компетентного спілкування, наповненого духовним змістом (розвивальна функція).

Основу запропонованої системи утворюють складові, які забезпечують виконання нею окреслених функцій відповідно до визначеної мети, що:

- зумовлено змістом спільної діяльності викладачів і студентів на кожному її етапі і конкретизовано у змісті навчальних (факультативних) курсів: а) «Основи етики і психології спілкування» (адаптаційний етап), призначеному для формування обізнаності із загальними етико-психологічними проблемами спілкування та референції комунікативної поведінки до рівня суспільних регулятивів; б) «Етика ділового спілкування» (підготовчий етап), зорієнтованого на вивчення теоретико-практичної проблематики ділового спілкування; в) «Професійна етика» (професійний етап), спрямованого на засвоєння змісту професійної моралі та формування професійної культури студентів, що передбачає формування готовності до спілкування на високому професійному рівні;

- забезпечується оптимальним поєднанням традиційних та інноваційних форм організації (традиційні лекції і семінари, проблемні лекції, лекції-конференції, лекції-прес-конференції, семінари-конференції, семінари-прес-конференції, семінари-дискусії, семінари-тренінги, семінари-ігри) й методів формування культури спілкування у процесі вивчення цих курсів (традиційних та інтерактивних: кейс-методу, методу інциденту, методу проєктів, імітаційних, операційних, інсценізаційних, психо- та соціодраматичних методів, ігрових методів).

Організаційний компонент цієї системи презентований складовими, що забезпечують упорядкований у часі та просторі безперервний і стійкий процес здобуття студентами нових якостей у контексті формування культури спілкування. Організація діяльності у фізичному просторі передбачає оптимальне розміщення учасників процесу навчання та необхідне обладнання для забезпечення їх успішної взаємодії; організація соціального простору зумовлює соціальні рамки системи (навчально-виховний процес вищого навчального закладу). У свою чергу, організація такої взаємодії може відбуватись у різних формах (фронтальній, груповій, індивідуальній); організація у часі пов'язана з процесами розгортання системи на відповідних змістові етапах початкового ознайомлення з проблемою спілкування у психологічному і моральному аспектах та формування культури спілкування на рівні засвоєння загальних вимог до комунікативної поведінки (адаптаційному), ознайомлення з теоретико-практичною проблематикою ділового спілкування та формування культури спілкування на рівні засвоєння вимог до комунікативної поведінки ділової людини (підготовчому), опанування морально-етичного комплексу професійної діяльності та формування культури спілкування на рівні стабілізації ціннісно-сміслової основи спілкування, конкретизації змісту професійної моралі, засвоєння норм морально-етичного регулювання професійних відносин в умовах ринкової економіки (професійному).

Вважаємо необхідним наголосити, що проєктування будь-якої педагогічної системи, у тому числі запропонованої вище системи формування культури спілкування студентів, має відбуватись згідно соціально виправданої концепції. У цьому зв'язку надзвичайно цінною є точка зору, висловлена Г. Бірженюк та О. Марковим із приводу необхідності знаходження стрижня соціального проєктного об'єкта, яким повинна бути ідея програма-концепт, що формується на мові аксіології, оперує життєвими цінностями, несе глибокий соціальний і духовний зміст [6, с. 112]. Тому бачиться доцільною пропозиція С. Самігіна щодо дотримання під час проєктування принципу орієнтації на людину – учасника педагогічних підсистем, процесів і ситуацій та принципу саморозвитку феноменів, що проєктуються [3, с. 153]. Дотримання останнього принципу вимагає створення динамічних, гнучких систем, здатних до змін у ході їх реалізації.

Водночас не варто забувати, що кожна локальна система є невід'ємною часткою загальної педагогічної системи (в нашому випадку навчально-виховного процесу вищого навчального закладу) та входить до складу соціуму [4, с. 15]. Це зумовлює потребу у побудові такого проєкту, в якому були б враховані взаємозв'язки суб'єктів освітнього процесу, освітнього та соціального середовища.

Проведена експериментальна перевірка та підтвердила результативність спроектованої системи, отже, доцільність проєкту та продуктивність розробки локальних систем.

Бачаться перспективними подальші дослідження щодо застосування системних ідей у педагогічній науці і практиці, зокрема стосовно моделювання педагогічних процесів і явищ. Викликає інтерес феномен педагогічної творчості – необхідна передумова створення педагогічних проєктів. Потребує подальшої розробки питання підготовки педагогів у відповідності з системно-контекстним підходом.

Список використаних джерел

1. Бірженюк Г.М. Основы региональной культурной политики и формирование культурно-досуговых программ / Г.М. Бірженюк, А.П. Марков. – СПб.: СПбГУКИ, 1992. – 128 с.
2. Володько В.М. Педагогічна система навчання: теорія, практика, перспективи: Навч. посіб. для викл., аспірантів та студ. вищ. навч. закладів освіти / В.М. Володько. – К.: Педагогічна преса, 2000. – 148с.
3. Самыгин С. Этапы и формы педагогического проектирования / С. Самыгин // Педагогика и психология высшей школы: Учеб. пособие. – Ростов н/Дону: Феникс, 2002. – С. 150 – 160.
4. Шмарион Ю.В. Социологические аспекты проектирования образовательных систем / Ю.В. Шмарион // Педагогика. – 2003. – № 10. – С. 15 – 20.